



יום הזיכרון
YOM HA'ZIKARON
יום העצמאות
YOM HA'ATZMAUT

YIZKOR  **יזכור**



Daf 74: ABAYE, MASTER OF THE BRAIN

דף ע"ד: אביי - "בעל המוח"



Abaye suffered from several diseases during his life. Nevertheless, he conscientiously persisted in his learning. All day, Abaye sat and studied Torah and would only make time to irrigate his fields at night. Such was his life, until one of his students asked permission to water the fields in Abaye's place; in return, in the time that was freed up, the student could learn Torah from him. Even as a youth, Abaye exuded wisdom. Abaye's teacher testified that he would be a great Torah scholar, with sharp intelligence. **Rav Dimi regularly called him "karkafta" (head, in Aramaic), connoting that he was a "Master of the Brain."**

After Rav Yosef died, the position of *Rosh Yeshiva* in Pumbedita remained open. Four *Amoraim* of that time were worthy to fill the *Rosh Yeshiva* position. Among them were Abaye and Rava. The four agreed that each would state a *halacha* and the one whose words posed no difficulty or inconsistency would become *Rosh Yeshiva*. In the end, some difficulty was found with each contender except for the words of Abaye, **who was then appointed *Rosh Yeshiva*.**

Abaye served as *Rosh Yeshiva* of Pumbedita for 13 years. His life was not long; he died at the age of 60. **Abaye was, nonetheless, among the most widely quoted *Amoraim* in the Talmud. He is quoted there more than 1,700 times.** The Talmud records that when Abaye died, the dome of the bridge on the *Diglat* (Tigris River) shattered. This was a heavenly sign that the river shared in grief over the death of the righteous man.

כל היום ישב אביי והגה בתורה, ורק בלילה הוא התפנה להשקות את שדותיו. כך הוא נהג עד שאחד מתלמידיו ביקש ממנו להשקות את השדות במקומו, ובתמורה, בזמן שיתפנה הוא יזכה ללמוד ממנו תורה. כבר בילדותו ניכרה בו בינה עד שרבו העיד שיהיה גדול בתורה, ואכן חרף היה בלימודו עד שרב דימי היה רגיל לכנותו "קרקפתא" - ראש בשפה הארמית, כלומר: "בעל המוח".

אחרי שנפטר רב יוסף, עמדה משרת ראש הישיבה בעיר פומבדיתא פנויה. ארבעה אמוראים היו אותה שעה ראויים למלא את משרת ראש הישיבה, ביניהם אביי ורבה. ארבעתם סיכמו שכל אחד יאמר דבר הלכה ומי שלא תימצא פרכה לדבריו יהיה ראש הישיבה. לבסוף נמצאה פרכה לדברי כולם מלבד לדברי אביי והוא התמנה לראש הישיבה.

אביי כיהן כראש ישיבת פומבדיתא שלוש עשרה שנים. אביי הוא בין האמוראים שדבריהם הוזכרו פעמים רבות בתלמוד - יותר מאלף ושבע מאות פעמים. בתלמוד מסופר כי בעת שנפטר אביי נשברה כיפת הגשר בנהר דגלת. סימן היה זה מן השמים שהם משתתפים בצער פטירת הצדיק.

Daf 75: INTEREST THROUGH WORDS

דף ע"ה: "ריבית דברים"

On this final daf in perek "*Eize'hu Neshech*," we learn about more of the laws concerning the prohibition of charging interest, specifically "*ribeet dvarim*" (**interest through words**). Rabbi Shimon bar Yochai said: "A person who borrows money and then encounters the person who lent to him is forbidden to say 'hello' first." Why?

Rabbi Shimon bar Yochai is here referring to a person who is not friendly with the lender and would never otherwise be the first to say "hello." Now, because the lender provided the loan, the borrower wants to acknowledge the good deed and at least greet the lender first. Here, saying hello is like *ribeet*. While the borrower is not paying additional money in exchange for receiving the loan, the borrower is nevertheless bestowing a kindness on the lender by saying "hello." Even actions of this kind are prohibited.

This type of *ribeet*, "*ribeet dvarim*," i.e., the borrower pays in words, in return for the loan. *Ribeet dvarim* is not an *issur d'O'raita* (a Torah prohibition), but rather merely an *issur d'Rabbanan* (a rabbinic prohibition).

רבי שמעון בר יוחאי אומר, שאדם שלוחו כסף ופוגש את המלוה אינו רשאי להקדים (לומר ראשון) למלוה "שלום". מדוע?

רבי שמעון עוסק באדם שאינו מיוודד עם המלוה ומעולם לא היה רגיל להקדים לו "שלום", וכעת רק בגלל שהוא נתן לו הלואה הוא רוצה להפיר לו טובה ולפחות להקדים לו שלום. אמירת שלום זו דומה לריבית. אומנם הוא אינו משלם כסף תמורת ההלואה אבל הוא נותן טובה וגם פעולות מסוג זה אסורות.

סוג ריבית זה מכונה "ריבית דברים", שהלוה משלם בדברים על ההלואה. ריבית דברים אינה אסורה מדאורייתא אלא מדרבנן בלבד.



Daf 76: FOREMAN WHO HIRED WORKERS

A man was renovating his house. He hired the services of a foreman and requested that the foreman hire laborers, and agreed to pay the workers 4 zuz per day of work. The foreman found laborers willing to work for 3 zuz per day. At the end of the workday, the laborers were informed that the homeowner had agreed to give them 4 zuz. Can the laborers sue the homeowner for the difference between the sums?

According to the Talmud, it is within the workers' rights to be angry with the foreman. However, since they agreed to work for 3 zuz, they may not sue the homeowner for the additional fourth zuz.



דף ע"ו: מנהל העבודה ששכר פועלים

מעשה באדם ששיפץ את ביתו. הוא שכר מנהל עבודה וביקש ממנו: לך תשכור פועלים לעבודה, ואני מוכן לשלם להם ארבעה זוזים ליום עבודה. יצא המנהל לשוק הפועלים והצליח למצוא פועלים בשלושה זוזים ליום. בסוף יום העבודה נודע לפועלים שבעל הבית הסכים לתת להם ארבעה זוזים. האם הם יכולים לתבוע מבעל הבית את הזוז הרביעי?

התלמוד אומר שזכותם לכווס על מנהל העבודה שפך עשה להם, אבל מכיון שהם הסכימו לעבוד תמורת שלושה זוזים הם לא יכולים לתבוע מבעל הבית את הזוז הרביעי.

Daf 77: LABORERS WHOSE JOB WAS CANCELLED

On one occasion, Avigdor announced to a group of thirty laborers from a neighboring village that he would hire them to work the harvest on the following day. Toward evening, Avigdor passed by his dairy barn and noticed, much to his chagrin, that his cows were lying on the ground and not eating the hay in front of them. The veterinarian who was summoned to the cowshed said that a certain disease had harmed the cows and they must all be vaccinated the following day.

Avigdor immediately understood that he would not be available to deal with the harvest the next day. He sent a messenger to let the laborers know that he was rescinding his offer of work. The laborers informed Avigdor that it was now too late for them to find work elsewhere for the following day. Therefore, they expected Avigdor to pay them as originally promised. Are the laborers in the right?

Indeed, the laborers are entitled to receive compensation from Avigdor. However, since they will be idle and not working, they do not receive the entire originally agreed-upon wage. Instead, they receive a lesser amount.

דף ע"ז: הפועלים שעבודתם התבטלה

פעם אחת, לפני מועד הקציר, הודיע אביגדור לקבוצה של שלושים פועלים מהכפר השכן שמחר הוא שוכר אותם לעבודת הקציר. לקראת ערב עבר אביגדור ליד הרפת וראה להרדתו שהפרות שוכבות על הארץ ואינן אוכלות מהשחתת שלפנייהן. הוטרינר שהוזעק לרפת אבחן שמחלה מסוימת פגעה בפרות והוא קבע: מחר אנחנו צריכים להזריק חיסון אישי לכל פרה.

אביגדור הבין מיד שמחר הוא כבר לא יתפנה לקציר והוא שלח להודיע לפועלים שהוא מבטל את השכירות. הפועלים הודיעו לו: עכשיו כבר לא נמצא עבודה למחר, ואנחנו רוצים שתשלם לנו את המשכורות. האם הם צודקים?



ובכן, הפועלים אכן זכאים לקבל ממנו משכורות, אבל מכיון שבאותו יום הם ינוחו, הם אינם מקבלים משכורת מלאה, אלא משכורת מופחתת.

Daf 78: RESPONSIBILITY OF A DONKEY OWNER

דף ע"ח: אחריותו של שוכר החמור

The *Mishnah* on this *daf* deals with an individual who rented a load-bearing donkey, which died while in the renter's possession. Obviously, if the donkey just simply died, due to no fault of the renter, the renter would be exempt from paying. However, this *Mishnah* deals with a case requiring investigation and which might result in the renter's liability for damage caused to the donkey.

For example, a renter indicated to the donkey's owner that s/he wanted to rent the animal in order to ascend the mountain. However, in the end, and without the owner's permission, the renter chose to walk the donkey through the valley. Suddenly, the donkey died. In such a case, the renter is obligated to pay. It is likely the donkey died because the air in the valley caused the donkey harm. Since the renter took the donkey through the valley without permission, the renter is required to pay.



המשנה בדף זה עוסקת באדם ששכר חמור-משא ובמהלך הדרך מת החמור. ברור שאם החמור מת סתם כך ללא כל אשמה של השוכר, הוא פטור מלשלם. המשנה עוסקת במקרים שיש לדון בהם, מכיון שאולי שם השוכר מתחייב לשלם.

למשל, שוכר שציון בפני בעל החמור: אני רוצה לשכור חמור כדי ללכת עמו בדרך הררית, ובסוף התחרט השוכר ובלו לבקש רשות מבעל הבית הוא הלך עם החמור בעמק, ולפתע פתאום מת החמור. במקרה כזה השוכר מתחייב בתשלומים, מפני שיתכן מאוד שהחמור מת בגלל שהאוויר של העמק הזיק לו, ומאחר שהשוכר הלך איתו בעמק בלי רשות, הוא חייב.

Daf 79: THE DONKEY WHO DIED EN ROUTE

דף ע"ט: החמור שמת באמצע הדרך

A man named Elkana sailed on a ship headed toward *Eretz Yisrael*. The moment the ship docked at the Jaffa port, Elkana went down to the beach, bent to the ground, and kissed the Holy Land. Then, **Elkana immediately gathered up his packages and headed toward the donkey rental station in order to obtain a donkey to ascend to Jerusalem.** Elkana's soul yearned to pray at the *Kotel HaMa'aravi* (Western Wall). The clerk at the donkey rental station calculated Elkana's bill as follows: **"The distance between Jaffa and Jerusalem is 55 km (35 miles); the charge is one dollar for each kilometer; hence, your bill comes to \$55."**

Elkana began riding the donkey. Near Motza, the donkey let out an intense bray and died. Elkana was forced to go all the way up from Motza to Jerusalem on foot. When he returned to Jaffa, Elkana entered the donkey station to ask for a refund of his payment. **"I rented a donkey to go all the way to Jerusalem," Elkana asserted, "and that was not the kind of donkey I received."** The clerk informed the donkey station's owner of Elkana's complaint. The owner told the clerk: **"Return just ten dollars to him. Motza is 45 kilometers (25 miles) from here. He rode the donkey that distance, so he is responsible for \$45. We will pay him back the remainder, \$10."** On this *daf*, we learn that the owner of the donkey station is correct.

אדם בשם אלקנה הפליג על גבי אונייה בדרך לארץ ישראל. ברגע שהאונייה עגנה בנמל יפו הוא ירד לחוף, ופנה לתחנת להשכרת חמורים כדי לשכור חמור לעלות לירושלים. הפקיד בתחנת החמורים עשה חשבון: המרחק בין יפו לירושלים הוא 55 קילומטרים, על כל קילומטר תשלם זוז אחד = יחד עליך לשלם \$55.

רכב אלקנה על חמורו, ובסביבו של מוצא החמור נפל ומת, ואלקנה נאלץ לעלות את כל הדרך ממוצא לירושלים ברגל. כשהוא חזר ליפו פנה אלקנה לתחנת החמורים וביקש שיחזירו לו את כספו. "אני שכרתי חמור עד ירושלים," טען אלקנה, "וחמור כזה לא קיבלתי". הפקיד הודיע לבעל תחנת החמורים על התלונה של אלקנה, והוא אמר: "החזר לו רק 10 זוז, כי עד מוצא, 45 קילומטרים, החמור נשא אותו. עליו לשלם 45 זוז, ורק את העודף נשלם לו". בדף זה לומדים שבעל תחנת החמורים צודק.



Daf 80: A BITING, KICKING, GORING, AND LAZY COW דף פ': פרה נושכת, בועטת, נוגחת ועצלנית

An individual purchased a cow. Afterward, the buyer discovered that the cow had a serious defect: She bit everyone who went near her. This is a case of a **“mekach ta’oot” (a mistaken purchase)**. Had the buyer known about this problem initially, s/he would not have agreed to buy this cow. As we have learned in the past, in cases like this, the sale is invalid and the seller must return the buyer’s money. However, **if the seller indicated to the buyer** that the cow was a biter and, despite that warning, the buyer agreed to purchase the cow, then it is obvious **that purchase is not deemed a “mekach ta’oot.”**

The *Mishnah* on this *daf* deals with an interesting *halacha*. If the seller of a cow warns a buyer “Be aware: This cow gores, bites, kicks, and is lazy” but, in the end, it turns out that the cow is merely lazy and does not bite, kick, or gore, **then the buyer is permitted to cancel the purchase.**

Why? Because the buyer could say to the seller: “You said the cow gores. I could discern immediately that she does not gore; You said the cow bites. I saw right away that she does not bite. You said she kicks. I quickly determined that she does not kick. Therefore, I was certain you simply made things up about her and **I figured she was not lazy either. Now that I know she is lazy, I no longer want her.**”



אדם רכש פרה. לאחר מכן הוא גילה שיש בפרה פגם רציני: היא נושכת את כל מי שרק עובר על ידה. זהו “מקח טעות”, שהרי אם היה יודע מכר הוא לא היה מסכים לקנותה. במקרים כאלה המכירה מתבטלת והמוכר צריך להחזיר לקונה את כספו. ברם, ברור מאילו שאם המוכר ציין בפני הקונה: דע לך שהפרה נשכנית, והקונה הסכים לקנותה בכל זאת - אין המקח “מקח טעות”.

מוכר פרה ציין בפני הקונה: דע לך שפרה זו נוגחת, נושכת, בועטת, ועצלנית. בסופו של דבר התברר שהפרה רק עצלנית, אבל אינה נוגחת, אינה נושכת ואינה בועטת. במקרה כזה הקונה רשאי לבטל את המקח.

מדוע? מפני שהקונה אומר למוכר: אמרת שהפרה נגחנית - הבחנתי מיד שאינה נגחנית. אמרת שהיא נשכנית - הבחנתי מיד שאינה נשכנית. אמרת שהיא בועטת - הבחנתי מיד שאינה בועטת. לכן הייתי בטוח שסתם אמרת עליה כאלה דברים, וחסבתי שהיא גם לא עצלנית. עכשיו שבחכתי לדעת שהיא עצלנית - איני חפץ בה.



D'VAR TORAH: PARASHAT EMOR

דבר תורה: פרשת אמור

Parashat Emor opens with the sanctity of the *kohanim*. It is a holiness which comes from above and does not depend on human actions. The priesthood is inherited by the descendants of Aharon and cannot be acquired or attained, no matter how much effort one invests. In contrast, the second part of the *parasha* sets forth the laws of the sanctity of times and festivals — emphasizing, “which you shall proclaim in their seasons” — indicating that it is the people of Israel who declare and sanctify these times. The sanctity of these times is dependent upon the court which is responsible for calendrical reckoning. **Thus, we learn about the complementarity of human endeavor and God's actions: against the divinely bestowed holiness there is a sanctity that emerges and grows from the earth, and only by combining these two forms of holiness will we achieve perfection in serving the Creator.**

קדשת הכוהנים, בה פותחת פרשת אמור היא קדשה הבאה מלמעלה ואינה תלויה באדם. הכהנה עוברת בירשה לבני אהרן, ולא נתן לקנותה או להשיגה גם אם נשקיע את המאמץ הגדול ביותר. לעמת זאת, בחלקה השני של הפרשה מביאה התורה את דיני קדשת הזמנים והמועדים - ועליהם מדגישה התורה - “אשר תקראו אתם במועדם” - שישאל הם אלו שקוראים ומקדשים את הזמנים, וקדשתם תלויה בבית הדין האחראי על קביעת לוח השנה. באופן זה אנו לומדים על ההשלמה שיש בין עבודת האדם למעשיו של הקב"ה: כנגד הקדושה המופיעה מן השמים, ישנה קדושה הבאה וצומחת מן הארץ, ורק בשלובן של שתי קדושות אלו - נגיע לשלמות בעבודת הבורא.